



Het Tijdschrift van de Raad

n^o 23

Juli 2017

Periodieke publicatie van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

www.esr.brussels

DOSSIER:
Welk nieuw
industriebeleid
voor het Brussels
Hoofdstedelijk
Gewest?

Inhoudsopgave

3 Woord vooraf

Dossier

- 4 | "Welk nieuw industriebeleid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?",
Het bestaande bewaren - de toekomst voorbereiden
- 16 | Toespraak van Jan De Brabanter, Ondervoorzitter van de ESRBHG
- 19 | Openingsrede door Didier Gosuin,
Minister van Economie en Tewerkstelling
- 21 | Tussenkoms van de heer Minister-Voorzitter Rudi Vervoort
- 23 | Afsluitende toespraak van de heer Philippe Van Muylder,
Voorzitter van de ESRBHG

Het colloquium van de Raad

Op 8 juni 2017 heeft de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een colloquium gewijd aan een "nieuw industriebeleid voor Brussel". Dit colloquium ging door in het International Auditorium, in aanwezigheid van meer dan 200 personen, en was een groot succes. Wij willen u dan ook van harte danken voor uw deelname.

Tijdens deze studiedag hebben sprekers uit de academische, ondernemers-, syndicale, politieke en publieke sfeer hun visie uiteengezet over het vraagstuk van het behoud en de ontwikkeling van een stedelijke industrie in het Brussels gewest.

Deze editie van het Tijdschrift van de Raad is volledig gewijd aan dit evenement. U vindt er een volledig dossier in terug, met de verschillende tussenkomsten, de toespraken van de aanwezige ministers, evenals de openings- en afsluitende toespraak.

De presentaties van de verschillende sprekers kunnen reeds worden geraadpleegd op onze internetsite www.esr.brussels. De akten van het colloquium zullen binnenkort worden gepubliceerd.

We zullen tevens een papierversie van deze akten aan alle deelnemers bezorgen...

Philippe Van Muylder – Voorzitter



"Welk nieuw industriebeleid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?"

Het bestaande bewaren - de toekomst voorbereiden



Op 8 juni 2017 heeft de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een colloquium georganiseerd dat aan het Brusselse industriebeleid was gewijd. Tijdens deze dag hebben sprekers uit academische, politieke en publieke kringen hun denkpluim rond de kwestie van het behoud en de ontwikkeling van een industriebeleid in het Brussels Gewest gedeeld.

Als inleiding op het colloquium heeft Mevrouw Claire Dhéret, politiek analiste bij het European Policy Centre, een portret van het nieuwe industriebeleid van de Europese Unie geschetst. Hieruit konden dan lessen op het Brussels gewestelijk niveau worden getrokken. Daarna heeft professor Christian Vandermotten een stand van zaken van de Brusselse industriële activiteiten opgemaakt, zowel voor wat hun vestigingsnoden als hun recente evolutie betreft, alsook van de beroepen die er worden uitgeoefend. Het eerste deel van dit colloquium werd afgesloten met een ronde tafelgesprek met vertegenwoordigers van de verschillende "pijlers" van het Brusselse industriebeleid (aan industrie voorbehouden

ruimten, polen (clusters), O&O, het sociaal aspect, competentiepolen, (mobiliteit/logistiek), en met een uiteenzetting van het Kanaalplan door Tom Sanders.

Tijdens het tweede deel van deze dag is de Raad met gekruiste bliken overgegaan tot een vergelijkend overzicht van het industriebeleid van de Regio Île-de-France en van het Vlaams en Waals Gewest.

Tot slot werd het derde en laatste deel van dit colloquium gewijd aan het nieuwe industriebeleid dat in het Brussels Gewest moet worden gevoerd. Getuigenissen die illustreerden wat men in de toekomst zou kunnen over-

wegen, werden gevolgd door een ronde tafelgesprek met een panel van sectorale economische en syndicale verantwoordelijken, die hun noden en vragen kenbaar hebben gemaakt. De handelingen van dit colloquium zullen weldra beschikbaar zijn. Dit zal een referentiedocument zijn voor wie belangstelling voor deze thema's heeft. Wij nodigen u nu al uit om de uiteenzetting van de verschillende sprekers op de website van de Raad te raadplegen: www.esr.brussels

Dit dossier, dat geen verslag is, geeft een overzicht van de sleutelementen die tijdens het Colloquium aan bod zijn gekomen.

Stand van zaken van het industriebeleid

Definitie van "industrie"

Industrie kan worden gedefinieerd als *"het geheel van economische activiteiten die materiële goederen produceren door de verwerking en aanwending van grondstoffen"* (Larousse).

Wanneer men het over industrie heeft, is de eerste vraag die zich stelt deze van de perimeter ervan. Aangezien deze doorheen de jaren geëvolueerd is, is het immers van belang om deze goed af te bakenen. Vandaag is industrie niet alleen terug te voeren tot verwerkte materiële goederen. De sector is veranderd en geëvolueerd en heeft zich aan de technologische innovaties aangepast. De hele dag lang hebben de verschillende sprekers de definitie en de perimeter ter sprake gebracht en zijn ze er dieper op ingegaan.

In Europa



Claire Dhéret - European Policy Centre

Waarom heeft de Europese Unie belangstelling voor de industrie? Eerst en vooral omdat de economische crisis van 2008 een zeer grote versnelling van het industrieel verval van Europa met zich heeft meegebracht. Voorts omdat het belang van de ontwikkeling van de industrie in het economisch herstel vandaag wijd erkend is.

Om de industrie te helpen haar groei terug te vinden en het vooropgestelde doel te behalen - dat erin bestaat om het aandeel van de industrie in het BBP van Europa tegen 2020 op 20% te brengen - heeft de industrie nood aan ondersteuning, die op herindustrialisatie is gericht.

De troeven van de huidige Europese industrie berusten op een interne markt van 500 miljoen consumenten, hoogopgeleide arbeidskrachten, ontwikkelde transportinfrastructuren, een investeringsgunstige stabiliteit van de instellingen en een groot deel van de wereldwijde toegevoegde waarde met solide en sterke concurrentiepolen.

"Een uitgebalanceerde industriële structuur is nodig om groei- en macro-economische onevenwichten te bestrijden en maakt de Europese Unie stabiel",
Claire Dhéret.

Industrie zorgt voor groei en tewerkstelling. In termen van toegevoegde waarde is de industrie goed voor 17,3% van het Europese BBP, stelt ze 23,6% van de Europese werknemers tewerk en stemt ze overeen met meer dan 80% van de Europese uitvoer. 80% van de investeringen in O&O van de privésector komen voort uit de industrie. Men moet de niet te verwaarlozen rol van de fabrieksproductie in het industrieel prestatievermogen van een land benadrukken. Het gaat om een toegevoegde waarde van de industriële sectoren. Sommige landen kunnen zich immers stroomopwaarts (ontwerp, design, onderzoek) of stroomafwaarts (dienstverlenende activiteiten) van de productieketen specialiseren.

Er werd een nieuw industriebeleid van de Europese Unie ingesteld doorheen verschillende strategieën of communicaties, waarin heldere doestellingen werden opgenomen. De Europese strategie baseert zich op een visie met de volgende drie hoofdbeginselen:

1. De troeven van de Europese Unie en haar interne markt optimaliseren. Het is van fundamenteel belang om de Europese visie op één lijn met alle Europese beleidsvoeringen te brengen;
2. Gelijkwaardige concurrentievoorwaarden voor de Europese industrie creëren;
3. Een volledige industriële benadering ontwikkelen, waarbij men zich strategisch in de globale waardeketen plaatst.

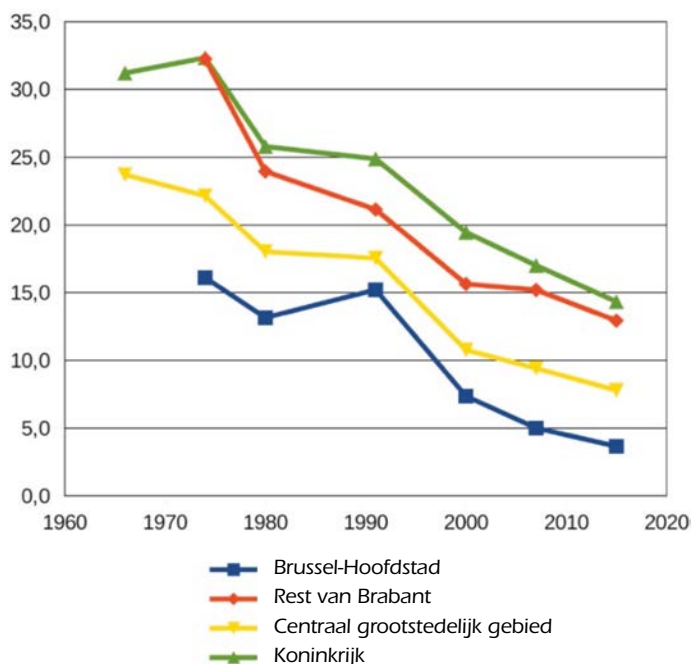
Vandaag is er een impact van de mondialisering en van de herverdeling van de productieactiviteiten, met een versterkte concurrentie van de opkomende landen in de productieketen. De sector is in volle transformatie, met de massale opkomst van de digitalisering, van de automatisering en van de artificiële intelligentie. De toekomstige impact van deze veranderingen en het vermogen om deze te integreren brengt heel wat onzekerheid met zich mee.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Eind de jaren 1920 was het Brussels Gewest de belangrijkste industriële regio van het land. Brussel was de meest geïndustrialiseerde stad in België in termen van banen die er werden geschept. Lange tijd heeft de industriële sector rijkdom gecreëerd en voor heel wat banen gezorgd, ook in Brussel. Vanaf midden de jaren 1970 werd het Gewest geconfronteerd met een grote afname van het aantal industrieën in zijn economische structuur, die vanaf 1990 nog sterk zal versnellen. In 2013 was de industriële sector nog maar goed voor slechts 6% van de totale toegevoegde waarde en kwam nog slechts 3% van de Brusselse bezoldigde tewerkstelling voort uit de industrie.

Verskillende redenen liggen aan de oorsprong van dit verval en van de overgang van de industrie naar het statuut van "zwakke" functie voor het Gewest, waaronder meer bepaald de grondprijzen, de verkeersmoeilijkheden en het moeilijke samenlevingsbeheer, het niet vernieuwen van concessies, de milieuvergunningen, de vrees voor klachten van steeds dichtere buurtbewoners, een onduidelijke wetgeving, de grondbelastingen en ook de concurrentie met de huisvestings- en kantoorfunctie.

Aandeel in de gewestelijke TW (Industriële en extractieve bedrijven zonder de garages)



Bron: C., VANDERMOTTEN, L'industrie bruxelloise, 2017.

Brussel is dus een bijzonder gedesimaliseerde hoofdstad geworden en bevindt zich nu nagenoeg op hetzelfde niveau als de meest gedesimaliseerde steden, zoals Londen, Parijs of grote mediterrane steden die altijd ondergeïndustrialiseerd waren (Rome, Napels, Lissabon).

Vandaag is de Brusselse industrie goed voor ongeveer 20% van de Belgische economie, met 22.000 (louter industriële) banen, waarvan 10.000 arbeiders. Tevens moet men benadrukken dat een groot deel van de pendelaars in Brussel arbeiders zijn (bijvoorbeeld: het personeel van Audi bestaat voor 90% uit pendelaars).

Het bijzondere aan de huidige Brusselse industrie is hoofdzakelijk het feit dat bepaalde sectoren oververtegenwoordigd zijn, zoals de chemie in de ruime zin (voornamelijk hoofdzetels waar bedienden werken) en de vervaardiging van vervoersmaterialen (Audi Vorst).

Brussel komt voor als een mono-industriële stad. De karakteristieken van de textiel- en voedingsindustrie zijn immers volledig verdwenen.

In de geïndustrialiseerde beroepen in Brussel zijn er nu nog hoofdzakelijk bedienden en geen arbeiders meer.



Volgens Mijnheer Vanderhoven (IGEAT/ULB) is het niet de herindustrialisatie in Brussel die de kwestie van de ondertewerkstelling van de laagst geschoolden zal regelen. In tegendeel, personen die in de Brusselse industrie werken zijn vaak zeer hoog geschoold, met doorgaans een

bediendenstatuut. De meeste arbeiders oefenen hun beroep in "andere diensten" en in de horeca uit.

2015	% werknemers in industriële en extractieve bedrijven
Brussel-Hoofdstad	53,5
Rand (HVI + W. Bt.)	61,2
Hoofdstedelijk Gewest	58,9
Rest van het Land	36,0

Bron: C., VANDERMOTTEN, L'industrie bruxelloise, 2017.

Activiteit van arbeiders die in Brussel werken	2015
Industriële en extractieve bedrijven	7,1
Water, gas, elektriciteit, afvalstoffen	0,4
Bouwwezen	8,6
Handel	7,2
Vervoer en opslag	4,9
Horeca	20,4
Andere diensten	44,3
Medische en sociale diensten	7,0
Totaal = 103 000	100,0

Bron: C., VANDERMOTTEN, L'industrie bruxelloise, 2017.

De pijlers van het industriebeleid

1) De "territoriale" pijler



Rondetafelgesprek: Toestand van de pijlers van het industrieel beleid

Met (van links naar rechts): Jean Vereecken (ICAB Business & Technology Incubator), Alain Pauwels (SABCA), Marianne Thys (Brussel Mobiliteit), Philippe Matthis (Haven van Brussel), Florent Legrand (CEPAP-ULB) en Philippe Antoine (citydev.brussels)

De ruimten die voor industrie worden voorbehouden, zijn uiteraard belangrijk voor de ontwikkeling van de sector.



Over het hele grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschikt citydev.brussels over 200 hectaren terrein, verdeeld over 145 sites met 412 bedrijven voor ongeveer 24.000 banen. Vandaag is er

eveneens een geheel van KMO-industrieparken, incubatoren en met de ontwikkeling van de industrie 4.0 het netwerk van 3 FabLabs⁽¹⁾.

Voor citydev.brussels is het noodzakelijk om de Brusselse tewerkstelling te verankeren en verder te ontwikkelen, ongeacht deze industrieel of economisch in de ruime zin van de term is. Men moet nieuwe terreinen kunnen blijven vinden om nieuwe infrastructuren en nieuwe economische

⁽¹⁾ Een Fablab ("fabricatielaboratorium") is een ruimte die openstaat voor het publiek, waar verschillende instrumenten ter beschikking worden gesteld, meer bepaald computergestuurde machines-instrumenten om voorwerpen te ontwikkelen en te vervaardigen.

activiteiten te ontwikkelen. Tot slot is het van fundamenteel belang om monofunctionele gebieden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te waarborgen.

Doorheen de jaren breidt de vastgoedportefeuille van citydev.brussels steeds uit en is de vraag vanwege de ondernemingen groot. Er is echter een probleem met de beschikbaarheid van terreinen ten aanzien van de concurrentie met de rand en de daar gelegen industrieparken.

2) De "economische" pijler

De Europese context die de ontwikkeling van een slimme economie bevordert, heeft door middel van clusters de wil versterkt om het gewestelijk innovatievermogen te verbeteren. In 2006 heeft het Gewestelijk Plan voor Innovatie de nadruk op clusters en het creëren van strategische polen gelegd.

Een cluster is een tool om een sector en de concurrentiekracht ervan te ontwikkelen en te bevorderen. De cluster brengt verschillende bedrijven die zich op eenzelfde grondgebied bevinden en die gelijklopende activiteiten uitoefenen, in een netwerk samen.

Er bestaan verschillende clusters in Brussel: Cluster Eco-build, Cluster Brussels Lifetech, Cluster Software in Brussels, Cluster Screen.Brussels en het netwerk Brussels GreenTech.

In 2016 heeft men met de oprichting van een toeristische en audiovisuele cluster de "European Clusters Excellence" willen benadrukken.



3) De pijler "Onderzoek & Ontwikkeling"

Een incubator is "een vastgoedstructuur verbonden aan een universiteit of een hogeschool die tegen gunstige financiële voorwaarden een onderkomen moet verschaffen aan spin-offs van de universiteit of andere innoverende start-ups gegroeid uit het wetenschappelijk onderzoek"⁽²⁾.

De incubator stelt een volledig aanbod aan diverse diensten ter beschikking: ruimten, logistieke en administratieve aspecten, individuele begeleiding in verschillende groeifasen (business plan, marktonderzoek, financieel plan, management, enz.) en ook netwerking.

Tevens is de incubator een ecosysteem van ondernemers in innoverende sectoren. De doelstellingen ervan spitsen zich toe op een strategie van innoverende economie, bevordering van het ondernemerschap, valorisatie van het onderzoek, creëren van tewerkstelling en het imago van Brussel.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er 4 incubatoren met elk hun eigenheden: Greenbizz, EEbIC, Brussels Life Science Incubator (BLSI) en Incubatiecentrum Arsenal Brussel (ICAB). Ze werken samen met een geheel van institutionele partners, onderzoekscentra, innovatiecentra en privépartners (Agoria/BECI).



4) De "sociale" pijler

Beroepsopleiding en werknemersbegeleiding zijn in de industriële sector van fundamenteel belang voor het behoud en de ontwikkeling ervan.

Het voorbeeld van SABCA onderstreept de competenties van de medewerkers als sleutelfactoren voor succes, evenals de belangrijke rol van de onderneming in het verwerven ervan. Het werk van de onderneming berust immers op de vervaardiging van geavanceerde en gediversifieerde producten, op het handhaven van technologieën (spits-technologie) en op zeer hoogstaande en betrouwbare vereisten.



SABCA werkt met verschillende Brusselse instellingen samen op het vlak van opleiding en ontwikkelt de basisopleiding, die stages en de opmaak van een eindwerk omvat (± 35 stagiairs/jaar), de beroepsopleiding (500 opgeleide medewerkers/jaar) en de individuele beroepsopleiding (IBOO en IBO) (momenteel meer dan 40). Er wordt ook een overheidssteun ingesteld om de onderneming bij te staan.

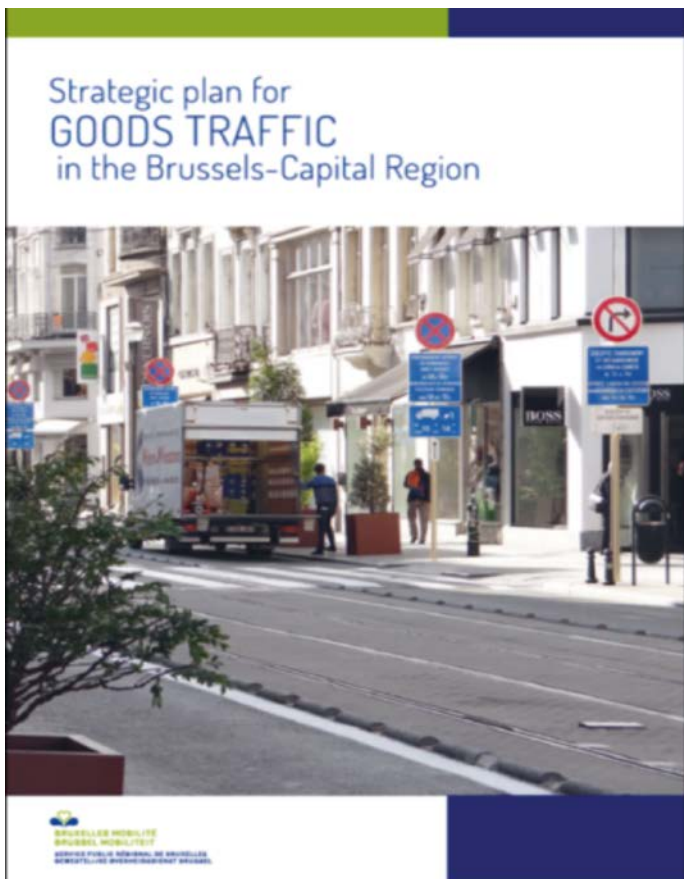
⁽²⁾ <http://www.innovativebrussels.irisnet.be/nl/koepel-van-de-incubators>

5) De pijler "mobiliteit"



BRUSSEL MOBILITEIT

GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL



Vandaag beschouwt men duurzame stedelijke mobiliteit doorheen de verplaatsingen te voet en per fiets, het openbaar vervoer, het rationeel autogebruik en het gebruik van de waterweg of de parkeerregulering, maar hoe staat het met het goederenvervoer?

Vrachtwagens zijn van fundamenteel belang in de stad en voor de bewoners ervan, maar ook voor het leven van de ondernemingen. 90% van het goederenvervoer gebeurt immers langs de weg (14% inkomend verkeer, 8% op plaatselijk niveau). Niettemin zorgt het ook voor problemen op het vlak van bereikbaarheid, levensvatbaarheid en veiligheid in de stad.

Er werd een strategisch Plan voor het goederenvervoer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ingesteld, om zo rekening te houden met dit vervoer, evenals met de mobiliteitsuitdagingen van de leveringen. Dit Plan waarborgt de bevoorrading van de stad, beperkt de overlast, beoogt een integratie met de ontwikkeling van de logistieke activitei-

ten in het Gewest en houdt rekening met het streven naar duurzame ontwikkeling van het Gewest.

Er moet een bijzondere aandacht uitgaan naar de stedelijke en logistieke distributie ten dienste van de stad (meer transversaliteit, mentaliteitsverandering en op vraag werken), om zo de goede bevoorrading van de stad te waarborgen en de negatieve vervoerseffecten te verkleinen. Hiertoe moet men in partnerschap werken (publiek-privaat, academische wereld, gemeenten (lokaal), met de andere Gewesten, in samenwerking met andere Europese projecten) en moet men zoeken naar opportuniteiten. Zo werd er bijvoorbeeld in Brussel in het kader van een Europees project een Stedelijk distributiecentrum (SDC) gecreëerd.

Mobiliteit speelt een belangrijke rol in het kader van de ondernemingen die het Gewest voor de rand verlaten. Deze uittocht heeft een impact op tewerkstelling en mobiliteit.



Anderzijds beschikt het Gewest met de Haven van Brussel over een havengebied van 115 hectaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat langsheen het kanaal Antwerpen-Charleroi is gelegen en dat Brussel over een lengte van 14 kilometer doorkruist. Het is dus goed voor 0,8% van de oppervlakte van het Gewest, 360 ondernemingen die werkzaam zijn in verschillende sectoren (bouwwezen, logistiek, olieproducten, enz.), 12.000 tewerkgestelden (rechtstreekse en onrechtstreekse banen) en een toegevoegde waarde van meer dan 1 miljard euro. Het vervoer via de waterweg houdt 2.000 vrachtwagens weg uit de stad, hetzij een jaarlijkse besparing van 95.000 ton CO₂.

De Haven heeft een Masterplan tegen 2030 uitgewerkt om de ondernemingen in staat te stellen om steeds groter en mooier te worden in het havengebied, met het scheppen van 5.400 bijkomende banen tegen 2040 door het gebruik van 115 hectaren te optimaliseren en er nog meer te verwerven (bijvoorbeeld de site van Schaarbeek-Vorming, om er een trimodaal logistiek en economisch platform "waterweg-spoor" te installeren).

Alle actoren moeten de havenbedrijven ondersteunen door ze gerust te stellen waar ze zijn en zich terzelfder tijd te laten ontwikkelen. Men moet de ondernemingen beter integreren in de stad en de acties voeren die in het Kanaalplan zijn voorzien (Bouwmateriëlendorp, passagiersterminal, roll-on/roll-off terminal, enz.). Deze laatste brengt een stedelijke integratiedynamiek met zich mee, meer bepaald omwille van dit streven om onze ondernemingen beter in de stad te integreren: ze moeten aanwezig blijven, maar moeten zich beter integreren.

1. Het industriebeleid in de twee andere gewesten en in de regio Île de France

Het Waalse gewest

Het Waalse gewest heeft in het begin van de jaren 2000 een koerswijziging gekend wat betreft zijn industriebeleid. Terwijl het de weg van de desindustrialisering had ingeslagen, koos Wallonië met zijn Marshallplan (1, 2. vert en 4.0) immers resoluut voor een coherent en duurzaam structureel beleid afgestemd op de fundamentele elementen van de economie.

Wanneer men zich buigt over de grote assen die aan deze evolutie structuur hebben gegeven, dan stelt men vast dat de eerste as het industriebeleid is. Dit beleid is met name geconcentreerd op de competitiviteitspolen. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen deze polen en de polen "à la française", want ook al zijn ze ingegeven door onze burens, toch zijn deze selectiever en – in termen van communicatie – meer preciezer dan de begrippen van cluster of clustervorming.

Behalve deze industriële logica werden ook andere assen bepaald, zoals de hervorming van de steun voor onderzoek en innovatie, de steun voor creativiteit en ondernemerschap, de digitale strategie (met name met het "Plan Digital Wallonia") en de steun aan de economische actoren, met name via een administratieve en fiscale vereenvoudiging en de opstelling van een KMO-plan.

De grote moeilijkheid lag in de verzoening van een gewestelijke economische strategie met zijn tewerkstellingsbekkens (Luik, Charleroi, Brussel-Namen). Beide stemmen namelijk niet altijd met elkaar overeen. De logica wil dat deze economische beleidsmaatregelen worden gevoerd, waarbij men werknemers in de mogelijkheid stelt om gekwalificeerd te zijn om aldus de beschikbare arbeidsplaatsen te kunnen innemen.



Benoît Bayenet – ULB/SOGEPA

Deze ommekeer in het industriebeleid van het Waalse gewest is het gevolg van de progressieve bewustwording dat Wallonië niet zozeer met een strikte desindustrialisering werd geconfronteerd maar met een fenomeen van industriële mutatie (concurrentie tussen diensten en industrieën, externalisering van tal van activiteiten die oorspronkelijk door de industrie werden verricht).

Economisten ondervinden bijgevolg steeds meer moeilijkheden om het gewicht van de industrie te bepalen. Daarbij komt nog het feit dat het behoud van een sterke industriële basis altijd een essentiële factor is voor groei en innovatie. De noodzaak om een meer systemisch industriebeleid uit te werken, waaraan met name het geheel van de actoren deelneemt, de territoriale component en de competitiviteitsfactoren hebben evenwel de aanzet gegeven tot denkprocessen inzake technologische en/of economische gebieden en niet meer in termen van sectoren.

Aan de academische wereld werd de opdracht toevertrouwd om over te gaan tot een selectie van de economische gebieden die tot de strategische assen van het hele Waalse economisch beleid moeten worden, en waarop de middelen zullen worden afgestemd teneinde competitiviteitspolen te ontwikkelen. Er werden zes prioritaire domeinen bepaald: de werktuigbouwkunde, de logistiek, de biotechnologie, de luchtvaartkunde en ruimtevaart, de voedingsmiddelenindustrie, de duurzame chemie en de duurzame materialen.



Bron: Benoît Bayenet

Door de Waalse regering is een oproep tot projecten verricht met het oog op de oprichting van competitiviteitspolen, een voor elk prioritair gebied. Deze polen verenigen grote en kleine ondernemingen, opleidingscentra en private en publieke onderzoekseenheden, teneinde tussen al deze actoren synergiën te creëren rond gemeenschappelijke en innoverende projecten. Dit industrieel beleid past in het kader van het clusteringsbeleid dat sedert verschillende jaren in de geïndustrialiseerde landen wordt gevoerd.

Het Waalse gewest wenst aldus haar aantrekkelijkheid te versterken en werkgelegenheid te creëren door een verhoogd economisch dynamisme en een versterking van de synergiën tussen de actoren.

De competitiviteitspolen passen - via de projectoproepen - dus wel degelijk in een publiek proces maar het beheer ervan komt aan de industriëlen toe. Zij komen tussen in de investeringen, de opleiding, het onderzoek, de buitenlandse handel, het onthaal van buitenlandse investeerders en van uitrustingen. De meningen zijn vandaag verdeeld. Sommigen beweren dat dit beleid een echt succes is, anderen spreken van een gedeeltelijk succes.

Behalve dit globaal beleid werden gelokaliseerde industriële strategieën uitgewerkt om bepaalde schokken te ondergaan. Deze zijn coherent met de regionale visie. Zo werd er na de aankondiging van de stopzetting van bepaalde koude-faseactiviteiten door Arcelor Mittal een taskforce opgericht met het Gewest, de vakbonden en Arcelor, met als doel de activiteiten, die zich in een sluitingsfase bevonden, stop te zetten en de andere activiteiten van de groep te bestendigen en te ontwikkelen. Dat heeft toegelaten om de industriële activiteit te bewaren (1.000 jobs), voor nieuwe investeringen te zorgen, partnerships uit te werken tussen het Waalse gewest en Arcelor, de herneming van bepaalde activiteiten in te zetten, het onderzoek en de ontwikkeling te ondersteunen, een publiek-privaat investeringsfonds op te richten en aan de reconversie van sites te doen.

Het Vlaamse gewest

Ook in het Vlaamse gewest heeft de Regering de belangrijke rol van de industrie voor de welvaart van een land of regio goed begrepen. Ook in het Vlaamse gewest heeft men de noodzakelijke evolutie van de fabrieken ingezien die met de nieuwe technologische middelen worden uitge-



Fa Quix - Fedustria

rust (digitalisering, enz.), evenals het belang van het duurzaamheidsbeginsel.

De industriesector is momenteel goed voor 85% van alle export uit Vlaanderen, en 80% van zijn totale uitgaven inzake onderzoek en ontwikkeling voor de privésector. Daarbij komt nog dat elke gecreëerde job in de industrie een impact uitoefent op de werkgelegenheid in de tertiaire sector.

Het industriebeleid van het Vlaamse gewest berust op **drie pijlers**:

1. de bevordering van de uitvoer, met name via het agentschap Flanders Investment and Trade (FIT), dat ondernemers steunt die in/vanuit Vlaanderen willen opereren, via adviezen van deskundigen over uiteenlopende thema's (infrastructuur, sites, kostprijzen, levensstijl, enz.);
2. het onderzoek en de ontwikkeling, evenals de ecologie, met het Vlaams Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO), dat belast is met de implementering van het economisch, innovatie- en ondernemingsbeleid;
3. het Nieuw Industrieel Beleid (NIB) in Vlaanderen dat in 2011 door de Vlaamse regering werd gelanceerd en een globale visie voor de toekomst van de industrie voorstelt. Het NIB stelt een coherent beleidskader voor dat op vier pijlers is gebaseerd: een nieuwe fabriek voor de toekomst, een beleid gericht op competenties en de arbeidsmarkt, een industrieel innovatiebeleid en een infrastructuurbeleid.

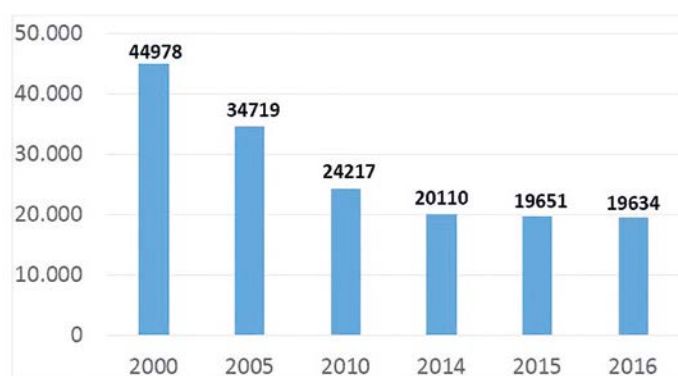
Laat ons het voorbeeld van de textielsector nemen om het nieuw industriebeleid in Vlaanderen te illustreren. De vraag, die zich stelde, was deze naar de manier waarop men een industrie van de toekomst kon worden in de textiel-, hout- en meubelsector. Welnu, er werden oplossingen aangereikt door de industriëlen van de sector zelf. Een belangrijke factor waren de mogelijkheden tot networking in het kader van innoverende producten, wat tot uiting kan komen door de capaciteit van ondernemers om samen rond de tafel te gaan zitten teneinde oplossingen uit te werken en hun ervaring en kennis uit te wisselen.

Het is immers belangrijk vast te stellen dat het op een bepaald ogenblik niet meer uitsluitend gaat om technologische innovatie want ook andere aspecten moeten in aanmerking worden genomen. De hernieuwing van het hele ecosysteem rond de industrie gaat deze vervangen (het business model, het financieel model, het verloningsmodel, enz.).

Het project TEXCHEM is een project dat de aanzet heeft gegeven tot de overstap naar een duurzame chemie bij textielproducenten, met het oog op de productie van duurzame textielproducten. Deze benadering is een combinatie van twee sectoren – chemie en textiel – om een gamma van producten en een productiesysteem van milieuvriendelijk textiel te creëren.

Het project SUSTECH is een ander voorbeeld van de overstap van een lineair naar een circulair model voor de productie van textiel, hout en meubelen.

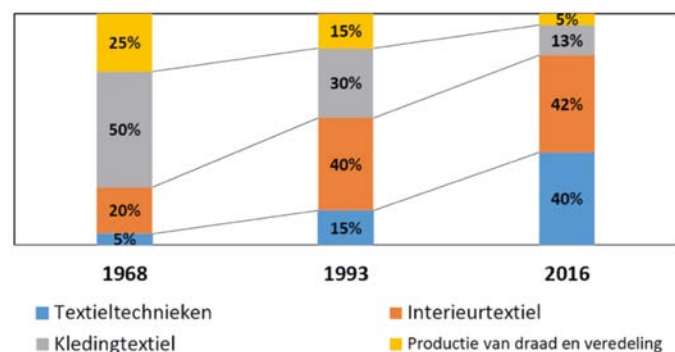
De textielsector heeft een aanzienlijke daling van zijn werkgelegenheidsvolume gekend, van bijna 50.000 arbeidsplaatsen in 2000 tot iets meer dan 20.000 in 2014, het jaar waarin dit volume zich rond 20.000 jobs heeft gestabiliseerd, met name dankzij projecten van voornoemde aard.



Textielindustrie: evolutie van de werkgelegenheid
Bron: Fa Quix

De toegevoegde waarde van de verschillende groepen van producten is sterk geëvolueerd, niet door het gevoerde industriebeleid maar ingevolge een natuurlijk proces.

Aandeel van de toegevoegde waarde van de groepen van producten



Bron: Fa Quix

Uit het industrieel beleid in het Vlaamse gewest kunnen de volgende elementen worden afgeleid:

- het zijn de ondernemingen zelf die zich moeten omvormen (back the winner);
- de overheid selecteert geen prioritaire industriële sectoren;
- de overheid moet begeleidingsmaatregelen voorstellen die de ondernemingen moeten beïnvloeden;

- de niet-technologische innovatie is net zo belangrijk als de technologische innovatie;
- intersectorale samenwerking en partnerships zijn essentieel.

De regio Île-de-France

Bij onze Franse burens geniet de regio Île-de-France onbetwistbare troeven in industriële termen, met name dankzij de omvang van zijn interne markt, zijn ecosysteem en de rijkdom van zijn arbeidskrachten. Deze regio telt namelijk 436.000 loontrekkenden en 45.000 vestigingen, waarvan 87% minder dan 10 werknemers tellen. Dit maakt deze regio tot de tweede industriële regio van Frankrijk. Deze sector is essentieel voor de groei van de economie van deze regio. Eén job in de industrie creëert immer twee tot drie jobs in de dienstensector. Daarbij komt nog dat de industriële sector goed is voor 80% van de totale uitgaven inzake O&O. De industrie van de regio Île-de-France heeft echter moeilijke jaren achter de rug, met een daling van bijna 50% van zijn jobs in de industrie tijdens de laatste 25 jaar (een daling met 16.000 arbeidsplaatsen per jaar).



Romain Del-Grosso – Regio Île-de-France

Frankrijk heeft een sterke mobilisatie gekend ten gunste van zijn industriële sector, met de lancering van het "Nouvelle France Industrielle" in 2013 en het programma "Industrie du futur" in 2015 dat op vijf pijlers berust: de ontwikkeling van het technologisch aanbod, de individuele begeleiding van ondernemingen, de opleiding van loontrekkenden, de versterking van de Europese en internationale samenwerking en de promotie van de industrie van de toekomst.

De opstelling van de industriële strategie voor de regio Île-de-France is gebaseerd op een collectief proces, met hoorzittingen met alle betrokken actoren en overleg met 50 regionale actoren. Deze strategie zou in juli 2017 moeten worden aangenomen en berust op drie assen:

1. De industriële ondernemingen de industrie van de toekomst binnenleiden en deze vormen voor de noden van morgen, met als doel:
 - de industriële ondernemingen moderniseren door middel van een geïndividualiseerde begeleiding
 - de ontwikkeling van de industriële voortrekkers mogelijk maken en ondersteunen opdat zij tot middelgrote ondernemingen zouden kunnen uitgroeien
 - loontrekkenden en werkzoekenden opleiden opdat zij zouden kunnen voldoen aan de noden van de industriële ondernemingen (met de nadruk op voortgezette opleiding en de ontwikkeling van innoverende instrumenten (MOOCs, enz.))
2. Industriële activiteiten aantrekken en in de regio Île-de-France houden dankzij een innovierend en aantrekkelijk grondbeleid en de ontwikkeling van centra, met als doel:
 - een vastgoed- en grondaanbod ontwikkelen dat aan de noden van de industrie is aangepast: een strategie wat betreft de vestiging van de industrie in de regio (via grondreserves, de ontwikkeling van gemengde activiteitenzones, de vorming van clusters)
 - de integratie van de industrie in het uitmuntend ecosysteem aanmoedigen. Deze doelstelling omvat 2 luiken: het aanhalen van de relaties tussen opdrachtgevers en onderaannemers (SBA) en het in contact brengen van actoren rond een zelfde netwerk of een zelfde waardeketen
3. Dynamisering van de industrie in de regio Île-de-France bij de jonge generaties en op internationaal vlak, met als doel:
 - de aantrekkingskracht van de industriële beroepen verhogen door een versterking van de vorming en het samenbrengen van scholen voor ingenieurs en KMI.
 - de bevordering van de industrie in de regio Île-de-France en op internationaal vlak, en met name een denkproces wijden aan een merk om de industrie in de regio op de internationale kaart te zetten.

2. Industriebeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het nieuwe industriebeleid

De opstelling van een industrieplan voor Brussel maakt deel uit van de prioriteiten voor 2017 van de Regering en de sociale gesprekspartners in het kader van de Strategie 2025 (cf. doelstelling 10 van pijler 1: "De economie ondersteunen voor beroepen met een kwalitatief jobpotentieel voor de Brusselaars"). Ook het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling voorziet het behoud van een stedelijke productieve sector die noodzakelijk en nuttig is voor de werking van de stad.

Het nieuwe industriebeleid moet in de eerste plaats bepalen wat men onder industrie verstaat en wat de perimenter ervan is. Waarover heeft men het? Over industriële en productieve activiteit? Over stedelijke industrie, noodzakelijk en nuttig voor de stad? Over fabrieksactiviteiten? Over een industrie naar het model van de middeleeuwse manufactuur? Over kleine ambachtsnijverheid in de wijken? De kwestie van de definitie is eveneens gekoppeld aan de parameters die worden gebruikt om de fabrieksindustrieën te kenschetsen. Men moet erin slagen om fundamentele vragen aan elkaar te koppelen, waarbij rekening moet worden gehouden met Brussel binnen en buiten zijn grenzen, en dit op het vlak van werkgelegenheid, mobiliteit, logistiek, verdichting en van planning (de ZEUS/OGSO).

In het kader van een industrieplan moet de industriële perimenter worden uitgebreid en – bijgevolg – de soorten van werkgelegenheid die de industrie in de toekomst zal kunnen creëren voor de Brusselaars. Vanuit een strikt territoriaal oogpunt is het moeilijk om de Brusselse industrie tot de administratieve grenzen van het Gewest beperken. Het is essentieel om over industriële, semi-industriële en productieve activiteiten te beschikken teneinde te Brussel een economisch, sociaal en milieukundig evenwicht te verzekeren. Voor heel wat actoren is de noodzaak om monofunctionele zones te behouden, die uitsluitend aan industriële en productieve activiteiten zijn voorbehouden, een evidentie.

Twee projecten over de plaats van de industrie in de stad hebben soms originele pistes bepaald die een inspiratie zouden kunnen vormen voor al wie belast is met de opstelling van het Industrieplan voor Brussel.

– De tentoonstelling "A good city has industry", die wijst op de noodzaak om een omgeving te creëren waarin een gezonde en gediversifieerde economie zich kan ontwikkelen, groepeerde stedelijke strategieën en bestaande projecten inzake ontwikkeling van de industrie. Architecten, politieke verantwoordelijken, deskundigen, vastgoedpromotoren en ondernemers hebben samen op sites en aan concrete projecten te Brussel en in Vlaanderen gewerkt.

De tentoonstelling "A good city has industry" reikt tien sleutelementen aan om de productiestad van de toekomst uit te bouwen:

1. De bouw van de productiestad vereist een meer verfijnde vertegenwoordiging van de stadseconomie.
2. De gehechtheid aan de vrijgevigheid van de industriegebouwen en de infrastructuur.
3. Bescheiden en talrijke initiatieven zullen vorm geven aan de economie van de toekomst.
4. De ontwikkeling van woningen op de schaal van de industrieruimten, en niet omgekeerd.
5. Het verweven van woongelegenheden en industrie vereist nieuwe architecturale composities.
6. Zichtbaarheid geven aan de stedelijke industrie in de openbare ruimten.
7. De openbare ruimten brengen denkers en doeners samen in een solidaire stad.
8. De verdeling van de infrastructuur en de uitrustingen maakt meer ruimte vrij voor de stadseconomie.
9. Samenwerkingsverbanden tussen ondernemingen maken een optimalisering van de zeldzaam geworden ruimte mogelijk.
10. Een circulaire stadseconomie biedt meer toegevoegde waarde voor de stad.



Tentoonstelling "A good city has industry"
Bron: Atelier Brussels

– Het onderzoeksproject "Cities of making" is een vergelijkende studie over de industrie in drie steden: Brussel, Londen en Rotterdam. Gelet op het vroege stadium van dit onderzoek is het interessanter om zich te concentreren op de vragen die de onderzoekers zich hebben gesteld, zoals:

1. Waarvoor staat de industrie, zowel vandaag als morgen? De definitie van de industrie is gelinkt aan de parameters die worden gebruikt om de fabrieksactiviteiten te bepalen: Londen (vorm van de stad), Rotterdam (gelinkt aan de haven), Bruxelles (rekening houden met de historische perspectieven en nadenken over de architectuur).
2. Hoe het verband leggen tussen Brussel en de eerste perifere zone buiten het Gewest?
3. Wat is de band tussen industrie en werkgelegenheid?
4. Inzake planning, hoe kunnen de ZEUS/OGSO ondernemingen naar de stad halen of deze ertoe aanzetten om de stad te verlaten?

Om op deze vragen te antwoorden, werd voor een systematische aanpak gekozen, vanuit het netwerk.



De sleutelementen van het te voeren industriebeleid



Rondetafelgesprek: de sleutelementen van het te voeren industriebeleid

Met (van links naar rechts): Bernard Walravens (Let's meat), Jan Sannen (CSC Transcom), Najar Lahouari (ABVV Metaal), Stephan De Muelenaere (ACLVB), Yves Decelle (Suez) en Patrick Danau (Audi Brussels)

Een laatste rondetafelgesprek van werkgevers en vertegenwoordigers van de vakbondsorganisaties heeft besproken wat deze actoren zoal verwachten van de overheid. Er zijn tal van punten van overeenstemming tussen de werkgevers en de vakbonden. De belangrijkste zijn:

1. De mobiliteit: alle interveniënten zijn het erover eens dat het nodig is om de bereikbaarheid naar (en vanuit) de industrie te verbeteren, of het nu is voor het personeel, het materieel (inputs) of de afgewerkte producten. De overheid moet een mobiliteitsbeleid uitwerken dat volledig (multimodaal) en coherent is.
2. De opleiding: allen erkennen tevens het belang van opleidingen (kwalificerend, talen, multiculturele aspecten, inzake reconversie enz.). Immers, industrieën hebben de neiging om zich te vestigen waar gekwalificeerd personeel kan worden gevonden. Er zijn reeds initiatieven voorhanden, maar men moet nog verder gaan in het kwantitatief en kwalitatief aanbod van opleidingen. De Opleidings- en Tewerkstellingspolen zullen op dit vlak een rol moeten vervullen.
3. De grondreserves: de noodzaak om over gronden te beschikken waarop zich industriële activiteiten kunnen vestigen werd aangehaald door sommige werkgevers en vakbondsvertegenwoordigers. Het beleid van "alles voor wooneigenheid" van de laatste jaren verhindert de industrie om zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te ontwikkelen. Dit beleid heeft zelfs tot delokalisaties geleid, met een verlies aan arbeidsplaatsen en de verdwijning van de industrie uit het Brussels landschap tot gevolg.

Tot de verwachtingen, die niet het voorwerp van een consensus tussen de meeste actoren uitmaken, behoren:

1. De kwestie van de loonkosten: nog steeds te hoog volgens sommige werkgevers. Er werden reeds vorderingen geboekt op het federale niveau, maar er blijft nog heel wat te doen.
2. De fiscaliteit: aangezien de belastingen in het Brussels gewest hoger liggen dan in de beide andere gewesten. Ook is de kostprijs van bouwvergunningen zeer hoog in sommige Brusselse gemeenten.
3. Het behoud van de werkgelegenheid in het Brussels gewest: om de toekomst veilig te stellen, de nodige werkzekerheid bieden aan elke werknemer. De werknemers moeten tevens in de mogelijkheid worden gesteld om een "sociale lift" te nemen, een verwachting die meermaals is geopperd door de vertegenwoordigers van de vakbondsverenigingen.
4. De noodzaak om een industriebeleid te ontwikkelen dat op de lokale economie en de kleine en middelgrote ondernemingen is afgestemd. Tal van gebouwen, die vandaag leegstaan, zouden moeten worden gebruikt voor de ontwikkeling van de handel in de stad.

Hierbij dient vastgesteld dat de verwachtingen van de sociale gesprekspartners dezelfde richting uitgaan. In dit opzicht zal bijzondere aandacht moeten worden besteed aan de eerbied voor het sociaal overleg.

Toespraak van Jan De Brabanter Ondervoorzitter van de ESRBHG

Mijnheer de Minister,

Dames, Heren,

Mijnheer de Voorzitter en beste collega's van de ESR, goedendag,

Goedemorgen Dames en Heren, dank voor uw talrijke aanwezigheid.

Dank ook aan directie en medewerkers van de ESRBHG voor de organisatie en aan de talrijke sprekers en experts die hun medewerking aan dit colloquium hebben verleend. Welkom.

In mijn hoedanigheid als Ondervoorzitter van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Gewest ben ik bijzonder verheugd dit colloquium te mogen openen. Voor de ondernemerswereld in het bijzonder is het een cruciale vraag om te weten wat het industriebeleid voor het Gewest is of moet zijn. Zeker wanneer het gaat om een "toekomstig" of "nieuw" industriebeleid!

Zoals u weet wordt het Brussels Gewest, nadat het eind de jaren 1920 het belangrijkste industrieel Gewest van het land was, sinds midden de jaren 1970 met een grote afname van het aantal industrieën van zijn economische structuur geconfronteerd; slechts 3% van de Brusselse bezoldigde tewerkstelling is nog industrieel.

De grondprijzen, de verkeersmoeilijkheden en het moeilijke samenlevingsbeheer hebben van de industriële en productieve activiteit een zwakke functie gemaakt, die in sterke concurrentie met de huisvestings- en kantoorfunctie staat.

Over industriële, semi-industriële en productieve activiteiten beschikken is nochtans onontbeerlijk voor het Stads-

gewest. Het economisch en sociaal evenwicht hangen er deels van af.

Maar waarover heeft men het precies als men over "industriële activiteiten" praat? Deze vraag, hoe eenvoudig ze ook lijkt, verbergt uiteenlopende en complexe realiteiten.

Belangrijk uitgangspunt dus voor vandaag: waarover hebben wij het wanneer wij het over "industriële activiteiten" hebben?

Een industrie in de stad wordt vaak geassocieerd of simpelweg herleid tot "hinder": zwaar verkeer, lawaai, stof of vervuiling, rechtlijnige constructies die meer op een schoendoos lijken, eerder dan op wat er onder het begrip "organische architectuur" wordt verstaan.

Vooraf "onaantrekkelijke" verenigingen met hinder dus.

Eerst en vooral valt de industrie, in tegenstelling tot de "kantoorfunctie", uiteen in zeer vele activiteitensectoren die zeer specifieke infrastructuren en inrichtingen vereisen.

Chemische industrie, voedingsindustrie, opslag van grondstoffen en recycling van materialen, activiteiten met betrekking tot het bouwwezen, transport en logistiek, waterzuivering, drukkerijen, verwerking van grondstoffen, ...

(Omdat, laten we eraan herinneren, Brussel zijn eigen maalderij heeft !)... CERES - in 1889 opgericht op de oevers van het kanaal van Willebroek...

De lijst is lang en voortdurend in verandering, met de ontwikkeling van nieuwe activiteiten met betrekking tot de nieuwe technologieën.



Vanuit een louter territoriaal oogpunt is het moeilijk om de Brusselse industrie tot de administratieve grenzen van het Gewest af te bakenen: het Brussels industriebekken strekt zich uit in de Zennevallei, van Klabbeek in het zuiden tot Vilvoorde in het noorden, naar Zaventem in het noordoosten. Het spreidt zich ook uit naar Waals-Brabant, dat in de farmaceutische industrie is gespecialiseerd.

Voor de Brusselse industrie hebben we dus duidelijk nood aan een metropolitaanse benadering, gebaseerd op het tewerkstellingsbekken, met inbegrip van de zaken die aan de mobiliteitsvraagstukken raken, met voorop de woon-/werkverplaatsingen en de transportfuncties.

Op het gewestelijk niveau wordt de Brusselse industrie eerder gekenmerkt door een hoogtechnologische ontwikkeling, met een tewerkstelling die op meestal hoger opgeleiden is gericht.

Deze vaststelling is misschien een beetje minder van toepassing op de ondernemingen die in de havenzone zijn gelegen en die op zich toch

ongeveer 12.000 directe of indirecte arbeidsplaatsen vertegenwoordigen, hetzij 2 % van de regionale tewerkstelling! Deze bedrijven bieden eerder werk aan minder goed opgeleide medewerkers, waar het Gewest nood aan heeft, zoveel is duidelijk.

Maar of het nu gaat om tewerkstelling voor "arbeiders" in de strikte betekenis of om banen voor hoger opgeleiden, het is een feit dat ondernemers het nog altijd moeilijk of het steeds moeilijker hebben om geschikt en opgeleid personeel aan te trekken. Er is een schrijnend tekort aan gekwalificeerd personeel.

Onder de knelpuntberoepen waarvoor een diploma van het beroepsonderwijs is vereist, noteren we: slager, mecaniciens, mechanisch tekenaar, automobiel- en carrosserieberoepen, metaalverwerkende technici, magazijnbedienden en beroepen van de logistiek, ...

Een vreemde en zelfs onaanvaardbare situatie in een regio waar de jongerenwerkloosheid 30% bedraagt!

Doelstelling 10 van de Strategie 2025 van de gewestelijke Regering buigt zich over deze problematiek en stelt de uitvoering van een "Industrieel plan" voor. Dit moet de gebieden van de industrie bepalen die kwaliteitsvolle banen opleveren.

Deze beleidswerf werd nog niet aangegrepen en daarom heeft de Economische en Sociale Raad het opportuun gevonden om deze kwestie centraal in het debat te plaatsen.

De kwestie van het behoud van de industriële activiteit in Brussel vindt ook weerklank in de actualiteit met betrekking tot het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling. Dit plan wordt geacht de hoofdlijnen van de territoriale ontwikkeling op middellange termijn uit te zetten en plaatst de groeiende spanningen tussen de stedelijke functies op de voorgrond, sinds

de duidelijke uitvoering van het zogenaamde "demografische" GBP, dat met de creatie van nieuwe zones, de "OGSO", de huisvesting ruim bedekt, ten nadele van de industriële activiteiten, wat nu duidelijk waarneembaar is.

De noodzaak om monofunctionele zones te bewaren, die uitsluitend voor industriële en productieve activiteiten zijn bestemd, is dus voor vele actoren een vanzelfsprekendheid.

U zult dus vaststellen dat de vraag van dit colloquium niet argeloos wordt gesteld, gezien er hier wel degelijk sprake is van een "nieuw" industrieel beleid. Deze term laat veronderstellen dat de spanningen die we vandaag kennen, zonder een duidelijke, solide en ambitieuze visie niet zullen verdwijnen.

Tevens vraagt deze benadering een definitie van het begrip "industrie"... Er worden immers heel wat termen gebruikt, zonder dat er een gedeelde definitie is. Waarover heeft men het precies wanneer men over "industrie" praat? Een industriële activiteit? Een productieve? Stedelijke industrieën, die aanwezig zijn in of nodig zijn voor de stad? Fabrieksactiviteiten, een industrie die doet denken aan het beeld van de middeleeuwse manufactuur, van het kleine buurtambacht?

We hebben het er al even over gehad: er is geen industrie op zich, maar meerdere industriële activiteiten, zonder nog te spreken van deze die zich gedurende de volgende decennia verder zullen ontwikkelen en die wij vandaag onmogelijk precies kunnen omschrijven. We zullen in ieder geval ermeê rekening moeten houden. Wie durft er vandaag aan twijfelen dat de 3D-technologie in de drukkerij een radicale of revolutionaire ommezwaai voor de productie zal betekenen?

Deze kwestie van de definitie moet de eerste onmisbare stap in de uitvoering van een Industrieel plan zijn.

Als sociale partners dringen de leden van de ESR aan op een punt: een dergelijk programma wordt niet met gesloten deuren tussen de muren van de ministeriële kabinetten ontwikkeld. Het moet enkele onmisbare ingrediënten bevatten: terreinervaring, een goede kennis van de industriële sectoren, de integratie van de kwestie van het stedelijk metabolisme en een benadering die sterk op de kwesties van tewerkstelling en opleiding is gericht.

Het is de gelegenheid om nogmaals aan te dringen op een fundamenteel aspect: er blijven vandaag in het Brussels Gewest nog heel wat zogenaamde "industriële" ondernemingen over. Hoewel deze tot nog toe een zekere veerkracht hebben getoond, door heel wat economische struikelblokken te overwinnen, worden ze nu geconfronteerd met een bijkomende moeilijkheid die elke dag groter wordt. De gronddruk en het "alles voor de huisvesting" hangt vele ondernemingen als een zwaard van Damocles boven het hoofd. Het niet vernieuwen van concessies en milieuvergunningen, de vrees voor klachten van steeds dichtere buurtbewoners, een onduidelijke wetgeving, steeds hogere grondbelastingen, ... brengen vele "historische" ondernemingen van Brussel in een hachelijke positie... waarvan de uitkomst vaak een verhuizing is.

Waarom investeren wanneer men niet meer welkom is? Maar naast het zeer grote banenverlies, verdwijnt er uit het landschap ook een hele reeks activiteiten die noodzakelijk zijn voor de stad en diens metabolisme.

Daarom is de subtitel van dit colloquium net zo belangrijk: "het bestaande bewaren - de toekomst voorbereiden".

Het behoud en de ontwikkeling van een stedelijke industrie roepen dus heel wat vragen met complexe antwoorden op! Welke activiteiten zijn noodzakelijk voor de stad? Met welke weerslag in termen van tewerkstelling?

Wat is er op het vlak van ruimtelijke ordening nodig voor een vreedzame co-existentie met andere functies, en in het bijzonder met de huisvesting? Welke samenwerkingen moeten er met de delicate kwestie van de mobiliteit tot stand worden gebracht? Hoe kan men de productie van voeding of materiaal terugbrengen en valoriseren? Welke publieke hefboomen en welke samenwerkingen met de privésector moeten er worden overwogen?

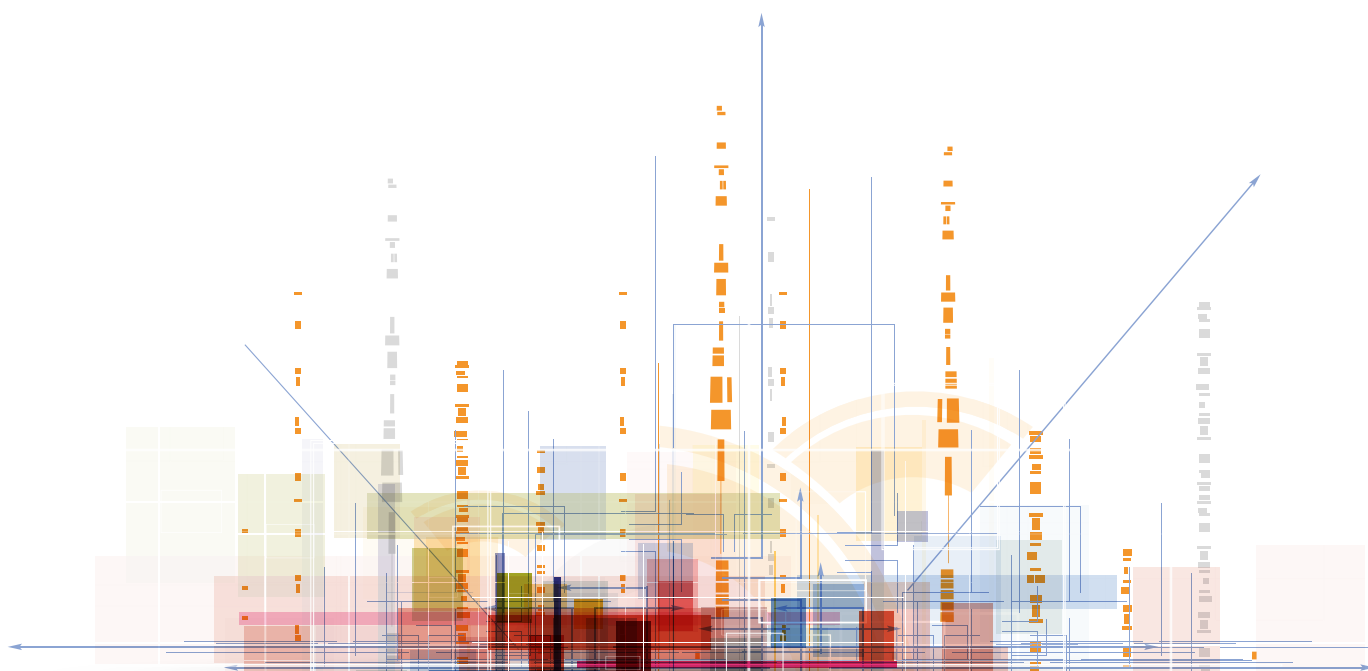
Tot slot zult u tijdens dit colloquium een breed panel van diverse sprekers en tussenkomsten te horen krijgen, die allen zullen pogen om bouwstenen aan te reiken voor de gepaste keuzes en oplossingen in ons Gewest. Deze Belgische of buitenlandse sprekers komen uit politieke, academische of bestuurlijke milieus. Maar wij mogen vandaag ook rekenen op getuigenissen van ervaringsdeskundigen en ondernemers, die allen zullen pogen om u te informeren over de facts & figures, over hun visie, aanbevelingen

of wensen voor een industriebeleid voor het Brussels Gewest. Ik wens ze allen alvast te danken voor hun medewerking en adviezen.

In naam van de Economische en Sociale Raad dank ik hen voor hun aanwezigheid en hun betrokkenheid.

Graag geef ik nu het woord aan de Minister van Tewerkstelling en Economie, de heer Didier Gosuin.

Ik dank u.



Openingsrede door Didier Gosuin, Minister van Economie en Tewerkstelling

Dames, Heren,

Ik dank u voor uw uitnodiging en ik wil heel in het bijzonder de Economische en Sociale Raad bedanken voor dit initiatief. In het licht van de evoluties die deze sector doormaakt, is het immers tijd om een nieuwe industriële strategie voor ons Gewest uit te stippen. In dat kader ben ik ervan overtuigd dat men de verouderde kijk op de traditionele industrie achter zich moet laten. Zonder echter tot het definitieve einde ervan te besluiten, meen ik persoonlijk dat men een concept ervan moet ontwikkelen dat aan de huidige realiteit is aangepast.

Zo zal het uitzetten van de hoofdlijnen van de Brusselse industrie van morgen het eerste werkerrein vormen in het kader van de werkzaamheden waarmee de Regering binnenkort van start zal gaan, om zo een Brussels industrieel actieplan voor de komende 10 jaar uit te werken. Ik zal op dit punt terugkomen.

De industrie is een sector die doorheen de economische geschiedenis grote veranderingen heeft ondergaan: eerste, tweede, en derde industriële revolutie. De Europese constructie zelf is vanuit de industriële sector ontstaan; herinner u dat de EGKS, de eerste Europese Gemeenschap, niets anders is dan het acroniem van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. Het doel ervan was om "de Europese kolen- en staalindustrieën massaal te ondersteunen, zodat deze zich zouden kunnen moderniseren". De zware industrie stond dus centraal in de constructie van een naoorlogs Europa. Momenteel maken we de vierde industriële revolutie mee, waarop ik dadelijk zal terugkomen.

Lange tijd heeft de industriële sector rijkdom gecreëerd en voor heel wat banen gezorgd, ook in Brussel.

En ook al lijkt het erop dat de "klassieke" Brusselse industriële sector blijft bijdragen tot het creëren van rijkdom in België (in 2014 heeft hij op zich 6% van de totale toegevoegde waarde van het land gegenereerd), toch moet men vaststellen dat deze sector in termen van banen aan snelheid inboet.

Om dit te illustreren volstaat het om de tewerkstellingscijfers te vergelijken voor de 3 belangrijkste industriële activiteiten die zich in Brussel bevinden: voedingsindustrie, chemie/farmaceutica en metaalconstructie/machinebouw.

In 2014 telden de ondernemingen die in deze activiteiten werkzaam zijn 16.992 arbeidsplaatsen, wat overeenstemt met 2,7% van de totale Brusselse bezoldigde tewerkstelling, en met 1,3% voor enkel de arbeiders. In 2008 lagen deze cijfers nog 28% hoger!

Heel wat oorzaken kunnen deze negatieve tewerkstellingsevolutie verklaren: verhuizingen uiteraard, maar ook en vooral de natuurlijke verandering van de beschikbare en gecreëerde banen, die steeds minder arbeidersbanen zijn. Deze zijn steeds meer gerobotiseerd en de industriële banen komen hoofdzakelijk voort uit de beroepen van de handel, uit de functies van beleidsondersteuning (IT, marketing) en uit onderzoek en ontwikkeling.

Een andere verklarende factor die men niet uit het oog mag verliezen: steeds meer beroepen van de industrie vallen onder andere sectoren: onderhoudsberoepen (elektromecha-



nicus, industrieel onderhoudstechnicus), groothandel, telecommunicatie, adviesverstrekking,

Zoals men ziet is het, in het kader van een Brussels industrieel plan, van fundamenteel belang om de industriële perimeter uit te breiden, en terzelfder tijd ook de soorten tewerkstelling die deze in de toekomst voor de Brusselaars zou kunnen creëren.

Tevens zou ik jullie willen verduidelijken uit welk soort ondernemingen de "klassieke" Brusselse industriële sector bestaat. Indien ik de 3 grote activiteiten-groepen herneem die ik zopas heb aangehaald, dan waren deze in 2014 goed voor 1245 ondernemingen, waarvan een zeer grote meerderheid kleine en middelgrote ondernemingen, gezien 56% ervan minder dan 5 werknemers telden. Daarentegen telt Brussel maar twee grote industriële ondernemingen (met meer dan 1000 werknemers): Audi en SABCA. VIANGROS wordt niet meegerekend bij de industriële ondernemingen, omdat deze onder de NACE van de Groothandel valt.

De vierde industriële revolutie - de industrie 4.0

Men moet de klassieke opvatting van de industrie achter zich laten: vandaag berust deze op de digitale ontwikkelingen (connectiviteit, kunstmatige intelligentie, big data verwerking, automatisering/robotisering, ...). Deze laten nieuwe, flexiblere en zuinigere productieorganisaties toe. Deze "smart factories" zullen zich ook op een ecologische logica moeten aansluiten (in overeenstemming met de circulaire economie).

In Brussel is één van de voorbeelden van deze evolutie naar de industrie 4.0 de Audifabriek, waar in 2016 een collaboratieve robot in gebruik werd genomen. De productielijn "beplating" van Audi is volledig gerobotiseerd. De belangrijkste menselijke aanwezigheid in deze afdeling van de fabriek bestaat uit hoogopgeleid onderhoudspersoneel. Dit is het voorbeeld bij uitstek van de veranderingen in de tewerkstelling die ik zopas heb aangehaald.

Naar een Brussels Industrieel actieplan

Het Brussels Gewest is niet van plan om deze trein te missen. Bovendien moet deze industriële revolutie voor ons een opportuniteit zijn! De Strategie 2025 voorziet uitdrukkelijk de uitwerking van een Industrieel actieplan in diens Pijler 1, Doelstelling 10 *De economie ondersteunen voor beroepen met een kwalitatief jobpotentieel voor Brusselaars*, waaronder de industriële sector.

Pijler 3 van het GPDO "Het grondgebied mobiliseren voor de ontwikkeling van de stedelijke economie" somt een aantal doelstellingen inzake de ontwikkeling van de economie en van de industriële tewerkstelling op.

Het GBP definieert de GSI (Gebieden voor stedelijke industrie) en de OGSO (Ondernemingsgebieden in een Stedelijke Omgeving), die op hun beurt de territoriale doelstellingen inzake het gewestelijk industriebeleid definiëren.

Vandaag organiseren de Brusselse sociale partners een studiedag over de toekomst van de industriële economie.

En tot slot zullen wij binnenkort officieel van start gaan met de werkzaamheden voor de uitwerking van een Brussels Industrieel plan. De Regering zal deze beleidswerf behandelen in nauwe samenwerking met de sociale partners, de sectorale vertegenwoordigers, de openbare besturen en de privésectoren.

Ik laat u nu al weten dat dit plan tegen begin 2018 zou moeten zijn voltooid.

De doelstellingen ervan zijn:

- De perimeter vaststellen/afbakenen van wat men in het concept van Stedelijke industrie zou moeten opnemen;
- De sterke en zwakke punten van de Brusselse industriële sector vaststellen en bepalen welke groeisectoren men in het Brussels Gewest moet ondersteunen en ontwikkelen;
- De problemen van de fabrieken van de toekomst in het denkproces opnemen: evolutie van de markten, technologisch aanbod, nieuw organisatie-model, leefmilieu, maatschappelijke dimensie.

Hiertoe heb ik 5 grote werkpilars uitgezet:

- a) Een pijler mobiliteit:** bereikbaarheid van de terreinen en van het vervoer van grondstoffen/verwerkte producten (milieuvriendelijke vervoerswijzen zoals de waterweg, ...);
- b) Een fiscale pijler:** stimulans voor de implementering en/of het behoud van de industriële economische activiteit in het BHG;
- c) Een territoriale pijler (vestiging/huisvesting):** analyse van de afstemming van de stedenbouwkundige regels op de noden van de industrie 4.0 in de gebieden die het GBP heeft gecreëerd (GSI, OGSO);

d) Een pijler onderzoek en ontwikkeling: ondersteuning van O&O, meer bepaald op het vlak van de digitalisering van de sector;

e) Een pijler economie, tewerkstelling en beroepsopleiding:

- Specifieke omvormingssteun: audit, investering, opleiding (het ontwerp van opleidingssteun, ter bespreking in de EXPA, is hiervan een eerste aanzet)
- Industrieel economisch ontwikkelingsplan DOOR digitalisering
- Sectoraal beleid: kaderakkoord, OTP (rol in de reconversie van de concurrentiepolen (GPDO) met engagementen op het vlak van tewerkstelling en opleiding)
- Tenuitvoerlegging van de ZEUS
- GPCE

Zoals u al zult begrepen hebben, sluit ik mij volledig aan bij het thema van de dag: "Het bestaande bewaren en de toekomst voorbereiden". De industriële sector is veranderd en geëvolueerd en heeft zich aan de technologische ontwikkelingen aangepast.

Deze studiedag betekent het begin van een aantal werkzaamheden en raadplegingen onder alle actoren: sociale partners, privésector, Brusselse administraties.

Ik wil dat u in uw uitwisselingen geen enkel taboe uit de weg gaat. We moeten een ambitieus beleid ontwikkelen, dat ertoe kan bijdragen om de Brusselse paradox te verhelpen, die we maar al te goed kennen: het belangrijkste economisch gebied van het land met een grote voorraad aan (jonge en geschoolde) arbeidskrachten, maar een enorme werkloosheid die nog altijd veel te groot is.

Meer dan ooit staat de industrie centraal in de economie. Aan ons om haar een kader te bieden waarin ze zich ten volle kan ontwikkelen, zodat ze de Brusselaars tewerkstellingsperspectieven kan bieden!

Tussenkoms van de heer Minister-Voorzitter Rudi Vervoort

(verontschuldigd – toespraak uitgesproken
door zijn adviseur Julien JOST)

Mijnheer de Voorzitter,

Dames en heren,

Sta me eerst en vooral toe om de Economische en Sociale Raad van harte te danken voor de organisatie van dit colloquium waarvan het rijk en ambitieus programma al zijn beloften heeft ingelost.

Zoals u ongetwijfeld weet, maakt de opstelling van een industrieplan voor Brussel deel uit van de 86 prioriteiten die door de Brusselse regering zijn weerhouden voor de roadmap 2016-2017 van de Strategie 2025, na de buitengewone Sociale Top van 5 oktober 2016.

De conclusies van deze studiedag betreffende de beschrijving van de huidige situatie, de vergelijking met het beleid gevoerd in de andere gewesten, maar tevens de vooruitzichten besproken door de sector komen op het juiste ogenblik en zullen zeer nuttig zijn voor de verdere opstelling van dit industrieplan.

De werkzaamheden, die in dit verband worden ondernomen, zullen de Regering de hele zomer mobiliseren, met het oog op de voorstelling van het plan tijdens de volgende Sociale Top in september.

Ik wil dan ook bevestigen en u terzelfder tijd geruststellen, mijnheer de Vicevoorzitter, dat de sociale gesprekspartners – zoals steeds in het kader van de

aanneming en de uitvoering van de S2025 - zullen worden geraadpleegd en betrokken bij het proces voor de opstelling van dit plan.

1. De subtitel van dit colloquium ("Het bestaande bewaren – de toekomst voorbereiden") is bijzonder goed gekozen want deze vat op goede wijze de twee grote uitdagingen samen wat betreft de industriële beroepen te Brussel.

Het bestaande bewaren, ik zou zelfs durven zeggen: terug aanknopen met een industriële ervaring te Brussel die soms meer dan een eeuw oud is, en deze activiteiten nieuw leven inblazen, vormt ongetwijfeld de nieuwe uitdaging van de grote steden die zich tot een ecosysteem willen omvormen of een knowhow willen valoriseren van een heel economisch segment.

Als men nu denkt aan de Brusselse ervaring inzake drukwerken, papier- en boekontwerp bijvoorbeeld, en aan de zeer talrijke mogelijkheden van de beroepen van de papiersector. Zijn we vergeten welke plaats Brussel een eeuw geleden bekleedde in de uitgeverijsector? Zijn we vergeten dat een van de belangrijkste scholen – La Cambre – te Brussel is gevestigd? Denken we maar aan de uitgifte van de creaties van onze ontwerpers, of op meer triviale wijze aan het opnieuw ontstaan van microbrouwerijen, om maar een gewone activiteit van de voedingsindustrie aan te halen.



Ik vind dat we alle middelen die moeten worden aangegrepen om een bepaalde vorm van industrie - en dus van tewerkstelling - te behouden in een verstedelijkte hoofdstad zoals Brussel nooit voldoende in vraag gesteld of geanalyseerd hebben. We hebben ook niet nagedacht over hoe we onze ambachtslieden kunnen laten groeien, hoe we lokale productieplaatsen voor Brusselse creaties kunnen vinden, of hoe we grootschalige producties kunnen hervatten die de trots zijn van de knowhow en het vermogen tot samenleven in Brussel.

En wanneer men het bestaande niet wil behouden maar ook niet terug wil naar het verleden, moet men de toekomst voorbereiden.

De nieuwe kenniseconomie in verband met de digitalisering is daarvan het perfecte voorbeeld: de informatie- en gezondheidstechnologieën en de groene technologieën zullen allemaal centraal staan in de stad van morgen.

Daarvoor zijn nieuwe kennis en nieuwe voorzieningen nodig.

Het antwoord op deze dubbele doelstelling, dat op gewestelijk vlak moet worden geboden, vereist transversale en geïntegreerde maatregelen die raken aan verschillende competentiegebieden.

Sta me toe om er hier enkele op te noemen die me nauw aan het hart liggen, bij wijze van vertrekpunt voor onze toekomstige werkzaamheden bij de opstelling van het industrieplan. Vervolgens zal ik aan de Voorzitter van de Raad het woord geven voor de conclusies:

1. De beschikbaarheid van ruimten voor de industriële sector en de ruimtelijke ordening: de aanwending van het grondgebied voor de ontwikkeling van de stedelijke economie vormt een van de assen van het toekomstig Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling, dat onlangs ter raadpleging werd voorgelegd door de Regering. Het GPDO wil namelijk de plaats van de economische sectoren, die werkgelegenheid creëren, versterken maar eveneens opnieuw kwalificeren met het oog op een betere stedelijke mixiteit.

Het GPDO bepaalt zowel de prioritaire zones voor de wederontplooiing van de werkgelegenheid, meer bepaald de lokale werkgelegenheid, en de ontwikkelingspolen die de concentratie van economische actoren bevorderen. Er is bovendien voorzien om in het kader van de werkzaamheden van het GPDO te bepalen welke economische activiteiten zullen worden ondersteund bij de ontwikkeling van de economische zones op middellange en lange termijn.

We hebben het vandaag hierover meermaals gehad, en we kunnen nu reeds de resultaten meten van bepaalde projecten die zijn verwezenlijkt in het kader van het Kanaalplan. Deze projecten streven naar een versterking van de economische activiteit in deze zone en de wederontplooiing van stedelijke activiteiten die zorgen voor werkgelegenheid, en terzelfder tijd de mixiteit van de functies bevorderen en – bijgevolg – het goede samenleven met huisvesting en openbare ruimten.

Tenslotte, nog steeds inzake de territoriale ontwikkeling in deze zone gaat het er – meer nog dan het behoud van het bestaande – om te bouwen op wat voorhanden is. Ik denk in het bijzonder aan het essentieel karakter van de Haven van Brussel voor de toekomst van de industriële en economische activiteit van het Gewest in het algemeen. We kregen vandaag een overzicht van het belang van de Haven voor het Gewest. Welnu, ik ben ervan overtuigd dat deze nog enorme mogelijkheden kan bieden voor de toekomst. Ook biedt de Haven het voordeel dat deze eveneens ingaat op belangrijke uitdagingen, zoals mobiliteit en leefmilieu.

2. Het leven van de ondernemingen van industriële sectoren vergemakkelijken: dit kan in sommige gevallen gewoon door de uitvoering of de valorisatie van wat we in het kader van de Strategie 2025 hebben ondernomen:

een administratieve vereenvoudiging is verworven met de Small Business Act, en dankzij onze hervorming is ook een beperking van de fiscale lasten verworven voor materieel en uitrustingen in industriële gebouwen, er werden opleidingspolen opgericht en andere zullen worden opgericht... Wat betreft dit laatste punt, is het onnodig u te herinneren aan het belang om op de noden inzake arbeidskrachten vooruit te lopen.

3. De afstemming van het Brussels gewest op belangrijke transitie met investeringen van de toekomst:

we maken belangrijke keuzes voor de toekomst, van de lage-emissiezone tot aan de ontplooiing van de 5G, over het Gewestelijk Plan voor de Circulaire Economie en het Gewestelijk Plan voor Onderzoek en Innovatie : we creëren een ambitieus kader om nieuwe economische ontwikkelingen te ondersteunen en hiertoe de aanzet te geven. Technologieën van de toekomst, zoals fablabs, waarover we vandaag hebben gesproken, worden vanzelfsprekend door het Gewest ondersteund en dat zal ook in de toekomst het geval zijn.

Ook al hebben we kunnen vaststellen dat er een zekere consensus bestaat vanwege de sector en de sociale gesprekspartners over de noodzaak van het behoud en van een toekomst voor industriële activiteiten te Brussel, toch wens ik erop te wijzen – zoals dit colloquium trouwens heeft gedaan – dat deze doelstellingen eveneens geïntegreerd waren en gedragen door de verschillende gewestelijke publieke actoren die in dit kader een rol vervullen. Ik denk in dit verband met name aan Impulse, Perspective, de MSI, CityDev, BEW en BIE, de Haven van Brussel – of nog – Brussel Mobiliteit.

Tot slot wens ik de Economische en Sociale Raad nogmaals te danken voor de organisatie van dit colloquium, evenals alle deelnemers voor hun bijdrage tot het welslagen ervan. Ik verleen nu het woord aan de heer Philippe Van Muylder, Voorzitter van de Economische en Sociale Raad.

Afsluitende toespraak van de heer Philippe Van Muylder, Voorzitter van de ESRBHG

Er werd zonet gezegd hoezeer deze dag welgevuld was. Velen onder ons in deze zaal hebben vorige colloquia van de Economische en Sociale Raad bijgewoond. Maar deze was buitengewoon, dankzij de kwaliteit van de tussenkomsten en misschien ook omwille van het ogenblik waarop het werd georganiseerd. U weet ongetwijfeld dat de Regering en de sociale gesprekspartners van ons Gewest in wat de Strategie 2025 wordt genoemd hun voornemen hebben uitgesproken om een industrieplan op te stellen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Maar de tijd dringt: de legislatuur kent haar verloop, en het is de hoogste tijd om de laatste projecten te lanceren die men nog verwezenlijkt zou willen zien...

Enkele woorden dus, bij wijze van "conclusies". Ik zal hier niet terugkomen op de gesprekken en discussies die hier vandaag hebben plaatsgevonden. Ik zou enkel enkele aandachtspunten willen aanhalen, in de wetenschap dat het niet mogelijk is om terug te komen op alles wat er aan belangrijke en bijzondere interessante zaken is gezegd.

We moeten Christian Vandermotten – het is altijd een genoegen om hem op de Economische en Sociale Raad te ontvangen – danken dat hij onze aandacht heeft gevestigd op het feit dat een van de kernvragen zonder enige twijfel deze van de bestemmingen is (Philippe Antoine is zelfs zo ver gegaan om te zeggen dat het in zeker opzicht om dé sleutel van ons dossier gaat). Hij is de mening toegedaan dat we voor essentiële beleidskeuzes staan. Welnu, ik ben ervan overtuigd dat we talrijk zijn om deze analyse te delen: het lijkt geen enkele twijfel dat we ons morgen in een heel wat gunstiger kader zouden

bevinden om de kwesties te bespreken die ons vandaag bezighouden indien tijdens een Brusselse ministerraad zou worden beslist om Schaarbeek-Vorming voor te behouden aan nieuwe industriële productieprojecten...

Het is eveneens Christian Vandermotten die ons heeft gezegd: *"wees aandachtig, er zijn belangrijke evoluties aan de gang"*. Vandaag, en ook al kan men deze situatie betreuren, moeten we een bedrieglijk idee laten varen: het idee dat de industriële ontwikkeling "op zich" een formidabele kans is om laaggeschoolde Brusselaars aan het werk te zetten. Dit idee werd naar believen gedeeld in tal van organisaties, en al zeker deze waaruit ik afkomstig ben. Maar het is voortaan onmogelijk om dit idee nog te onderschrijven, want de nieuwe technologieën en de nieuwe eisen inzake kwalificering in de industriële sector hebben hun opwachting gemaakt... Wel is het zo dat deze beschouwing verschillende effecten zal hebben wanneer het erom zal gaan – om de subtitel van onze werkzaamheden aan te halen – "het bestaande te bewaren" of "de toekomst voor te bereiden". Gelukkig is het zo dat, ook al is de industriële sector altijd meer op zoek naar geschoolde werkzoekenden, er toch nog mogelijkheden worden gecreëerd voor werkzoekenden met een laag scholingsniveau, zelfs al gebeurt dit op marginale wijze. Ons Gewest zal deze kansen moeten grijpen.

Philippe Antoine heeft gewezen op de omstandigheid dat er sowieso een essentieel arbitrageproces zal moeten plaatsvinden. Hiermee stelt men de vraag van de "mono-functionaliteit" van bepaalde zones. We hebben kunnen vaststellen dat over deze kwestie



een debat plaatsvindt, waarschijnlijk op basis van uiteenlopende analyses van ION, regeringsinstanties, enz. Tom Sanders zei ons daarstraks – het ging hierbij grosso modo om een voorzichtige uiting van dezelfde bezorgdheid – dat het beleid van de OGSO (ondernemingsgebieden in een stedelijke omgeving) op zijn minst het voorwerp van een evaluatie, van een "balans" zou moeten uitmaken. Welnu, we zullen, mijnheer Antoine, deze verklaring van de heer Sanders beschouwen als een eerste overwinning voor de voorstanders van een zekere vorm van mono-functionaliteit in ons Gewest.

Fa Quix heeft verklaard – en dit heeft me getroffen – *"Het is niet aan de overheid om goede sectoren of bedrijven te kiezen"*. Wat betreft deze overtuiging, die blijkbaar op aanzienlijke wijze wordt gedeeld in het noordelijk landsdeel, denk ik dat we in Brussel een systeem hanteren dat niet zo slecht is. Ik wil spreken – u zal het hebben begrepen – over wat we de gedeelde prioriteiten noemen: te Brussel beslissen noch de ondernemingen, noch de sectoren of de overheid – alleen – welke de goede sectoren zijn en de prioriteiten

die moeten worden nagekomen in het kader van een industriële wederontplooiing. Dit komt toe aan de gecombineerde wil van de sociale gesprekspartners en de overheid.

Ik ben er vast van overtuigd dat we met de uitwerking van dit origineel mechanisme van sociaaleconomisch overleg – dat de sociale gesprekspartners in de mogelijkheid stelt om zeer stroomopwaarts tussen te komen in de publieke besluitname – iets nogal opmerkelijks hebben gevonden dat bovendien resultaten heeft opgeleverd op andere gebieden dan de industriële wederontplooiing van ons Gewest. Het komt ons, gewestelijke sociale gesprekspartners toe om niet te vergeten dat we over dit instrument beschikken. En dit instrument moet werkelijk zoveel mogelijk resultaten opleveren.

Nog een laatste vaststelling. Claire Dhéret heeft ons deze morgen uitgelegd dat er zich in sommige delen van Europa, en met name in het zuiden van Europa problemen voordoen wat betreft de financiering van ondernemingen, en van industriële ondernemingen in het bijzonder. Ik heb hierover een korte tabel opgesteld. Ik denk dat de prioritaire assen, die de minister van Economie vanmorgen heeft uiteengezet, denkpistes vormen die ons een stuk zullen verder helpen: mobiliteit, fiscaliteit, territoriale benadering, onderzoek en ontwikkeling, economie, werkgelegenheid en beroepsopleiding. Maar persoonlijk denk ik eveneens dat we aan de Brusselse overheden moeten vragen om aan deze lijst een prioriteit toe te voegen, namelijk deze van het opnieuw investeren in de gewestelijke ION met een economische roeping.

In de linkerkolom van deze kleine tabel vindt u een overzicht van de middelen waarover *Finance Brussels* beschikt (om een voorbeeld te nemen). In de rechterkolom vindt u de middelen die door het Waalse gewest via zijn gewestelijke investeringsmaatschappij worden voorzien.

Wat stelt men vast? In 2015 heeft ons Gewest via *Finance Brussels* ongeveer 15 miljoen geïnvesteerd. Welnu, tijdens hetzelfde jaar werden in Wallonië 150 miljoen in de reële economie gepompt!

Indien men evenwel het kapitaal van deze twee maatschappijen vergelijkt (rond 80 miljoen te Brussel en 670 tot 700 miljoen voor Wallonië), dan stelt men iets opmerkelijks vast. Het is nogal weinig om 15 of 16 miljoen per jaar te investeren in Brussel, maar in werkelijkheid – in verhouding tot het kapitaal van beide maatschappijen – investeert men... meer te Brussel dan in Wallonië. De wil ontbreekt dus niet, het betreft eerder een gebrek aan middelen...

Benoît Bayenet – die ons vroegtijdig heeft moeten verlaten omwille van een afspraak in Namen en weinig vertrouwen stelde in de mobiliteit te Brussel – sprak van Wallonië als van “een kleine economie” met “weinig middelen”, tegenover mastodonten zoals Duitsland. Wat moeten we dan zeggen als Brusselselaars? We moeten de overheid overtuigen van de noodzaak om opnieuw te investeren in het geheel van de gewestelijke ION met een economische roeping. Er zijn grote bewegingen aan de gang, denken we maar aan fusies, en men bereidt zich op actieve wijze voor op de oprichting van het Brussels Agentschap voor de ondersteuning van het bedrijfsleven. Welnu, dit alles is net zo onontbeerlijk als een herfinanciering. Maar indien we resultaten willen bereiken op het vlak van industriële (weder)ontplooiing, dan zullen we een tandje moeten bijsteken wat betreft de mobilisatie van publieke middelen...

Sta me toe om te eindigen met enkele dankwoorden. Graag wil ik in de eerste plaats alle sprekers danken (deze die ik reeds heb vermeld, evenals Alain Pauwels, Jean Vereecken, Marianne Thys, Romain Del Grosso en Fabio Vanin). Ik heb echt het gevoel dat onze Raad u kwalitatief hoogstaande akten zal kunnen voorleggen, want de editie 2017 was nogal buitengewoon.

Ik dank tevens in het bijzonder onze vrienden van de regio Île-de-France. Ik weet dat de reis eenvoudig was – met de Thalys – maar toch. Bedankt om voor ons de grens te hebben overschreden en om een tipje van de sluier te hebben opgelicht van wat de ‘Conseil régional d’Île-de-France’ op uw voorstel zou kunnen beslissen.

Ik wens eveneens de algemene directie van de Raad te danken: mevrouw Delfosse en de heer Van Lierde, evenals alle medewerkers. Hierbij wens ik in het bijzonder de heer Marc Verlinden en mevrouw Siham Chaouch te vermelden. Zij stonden van het begin tot het einde aan het roer, en hebben ons toegelaten om een zeer interessante dag te beleven.

Ik wens u nog een prettige dag en nodig u alvast uit voor een nieuw colloquium van de Economische en Sociale Raad volgend jaar.

	GIMB		SRIW		Vergelijking GIMB
	31-12-15	31-12-16	31-12-15	31-12-16	
1. Kapitaal (of quasi-kapitaal)					
Kapitaal	79.576	79.576	665.600	710.600	of ×8,9
Trekkingsrechten / GIF	-	-	215.600	215.600	(verhoging capaciteit met 45M 02/2017 in aanmerking genomen)
2. Eigen sociale middelen (of quasi-eigen middelen)	129.772	131.240	948.843	Niet beschikbaar	of ×7,2
Eigen middelen	129.772	131.240	733.243	Niet beschikbaar	
Trekkingsrechten / GIF	-	-	215.600	Niet beschikbaar	
3. Eigen sociale middelen (of quasi-eigen middelen)	129.772	131.240	1.085.990	Niet beschikbaar	of ×8,3
Eigen middelen	129.772	131.240	870.390	Niet beschikbaar	
Trekkingsrechten / GIF	-	-	215.600	Niet beschikbaar	
4. Financiële actief op de balans					
Sociale rekeningen	76.240	52.481	790.055	Niet beschikbaar	of ×15,1
Geconsolideerde rekeningen	57.930	44.082	670.262	Niet beschikbaar	of ×15,2
5. Jaarlijkse investeringen van de groep					
Moedermaatschappij + filialen – bron: jaarverslag					
Geïnvesteed bedrag	14.931	17.584	151.190	Niet beschikbaar	of ×8,6
Aantal investeringen	97	138	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	
5. Resultaat (zonder impact trekkingsrechten voor Meusinvest)					
Sociale rekeningen	915	1.468	32.968	Niet beschikbaar	of ×22,5
Geconsolideerde rekeningen	456	6.889	23.280	Niet beschikbaar	of ×3,4



Het Tijdschrift van de Raad
Juli 2017 – n° 23

Periodieke publicatie van de
Economische en Sociale Raad voor
het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

ESRBHG

Bischoffsheimlaan 26
1000 Brussel
02/205 68 68
02/502 39 54
cesr@esr.brussels

Verantwoordelijke uitgever:
Joëlle Delfosse

Lay-out en druk:
IPM printing nv - Ganshoren

Illustraties:
Omslag: Shutterstock
Dossier: ESRBHG / Shutterstock

Redactiecomité:
Dossier: Alexis Gérard et Julie Millan
Vertaling: Rik Duynslager en
Eric Vanderheyden

